

Sygn. akt VIII Pz 110/18

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta Łanowy – Klimek

Sędziowie: SSO Grażyna Łazowska

SSR del. Anna Capik – Pater

po rozpoznaniu sprawy w dniu 23 października 2018 w G.

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie D. B.

przeciwko Spółce (...) S.A w B.

o świadczenie rekompensacyjne

na skutek zażalenia pozwanego Spółka (...) S.A w B.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Zabrzu

z dnia 23 lipca 2018 *sygn. akt* IV P 413/18

p o s t a n a w i a:

oddalić zażalenie

(-) SSO Grażyna Łazowska (-) SSO Jolanta Łanowy – Klimek (-) SSR del. Anna Capik-Pater

Sędzia Przewodniczący Sędzia

UZASADNIENIE

Powód D. B. pozwem skierowanym przeciwko Spółce (...) S.A. w B. domagał się zasądzenia na jego rzecz rekompensaty z tytułu utraty prawa do deputatu węglowego w rozumieniu ustawy z dnia 12 października 2017r. o świadczeniach rekompensacyjnych z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla.

Na rozprawie w dniu 23 lipca 2018r. powód cofnął pozew wraz ze zrzeczeniem się roszczenia. Wniósł również o nieobciążanie go kosztami procesu.

Postanowieniem z 23 lipca 2018r. Sąd Rejonowy w Z. w pkt 1 umorzył postępowanie na podstawie art. 355 § 1 k.p.c., zaś w pkt 2 odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu. W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że w przedmiotowej sprawie wystąpiły szczególne okoliczności, o których mowa w art. 102 k.p.c., uzasadniające odstąpienie od obciążania powoda kosztami procesu, a to w szczególności: fakt, iż dochodzone roszczenie o zapłatę utraty rekompensaty za utracony deputat węglowy jest roszczeniem, które zagwarantował ustawodawca tylko niektórym kategoriom osób, a także krótki zawity termin do złożenia odwołania od decyzji strony pozwanej, który mógł powodować pewnego rodzaju „pochopność” powoda. W ocenie Sądu I instancji zasady współzycia społecznego nie pozwalają nałożyć na

przegrywając obowiązek zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Ponadto zarówno charakter roszczeń z jakimi wystąpił powód, jak i jego subiektywne przekonanie o zasadności zgłoszonych roszczeń, pozwalały zastosować normę przewidzianą w art. 102 k.p.c.

Pozwana Spółka (...) S.A. w B. wniosła zażalenie na powyższe postanowienie, zaskarżając je w części, tj. w zakresie pkt 2. Pozwana zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, a to:

- art. 98 k.p.c. oraz art. 102 k.p.c. poprzez odstąpienie od obciążania powoda kosztami postępowania, pomimo przegranej przez powoda sprawy, a także pomimo niezastąpienia w niniejszej sprawie przesłanek, o których mowa w art. 102 k.p.c., tj. wypadków szczególnie uzasadnionych;
- § 2 pkt 4 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych poprzez jego niezastosowanie.

Pozwana domagała się zmiany postanowienia w zaskarżonym zakresie poprzez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kwoty 1.350 zł tytułem kosztów postępowania oraz zasądzenia od powoda na rzecz pozwanej obowiązku zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu podniosła, że nie sposób przyjąć – jak w jej ocenie argumentuje zaskarżone postanowienie Sąd Rejonowy – iż nieznanostwo prawa jest przesłanką uzasadniająca odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania. Podkreśliła, że powód otrzymał decyzję odmowną w sprawie rekompensaty na etapie przesądowym, w uzasadnieniu której pozwana wyjaśniła w sposób jednoznaczny z jakich przyczyn powód nie jest uprawniony do rekompensaty. Zaznaczyła, że powód nigdy nie spełnił przesłanek do uzyskania rekompensaty, a pomimo to w pełni świadomie skierował przeciwko niej powództwo. Ponadto pozwana wskazała, że 14-dniowy termin na wytoczenie powództwa w przedmiotowej sprawie nie jest krótszy od innych ustawowych terminów przewidzianych na wnoszenie środków odwoławczych, w tym terminów przewidzianych w prawie pracy. Pozwana zwróciła również uwagę, że jeżeli powódka miała wątpliwości co do stanu prawnego, to mogła zasięgnąć porady prawnej, a w tym skorzystać z bezpłatnej pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu Rejonowego w zakresie odstąpienia od obciążania powoda kosztami procesu na zasadzie art. 102 k.p.c.

Sąd Okręgowy zgadza się z twierdzeniem pozwanej, że regułą w postępowaniu cywilnym jest zasada odpowiedzialności za wynik procesu określona w art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Zgodnie natomiast z treścią art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Powyższy przepis stanowi wyjątek od reguły ponoszenia kosztów procesu przez stronę przegrywającą.

Sąd nie jest zobligowany do zastosowania art. 102 k.p.c., ale posiada taką możliwość, po rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy. Sądy posiadają bowiem swobodę kształtowania orzeczeń o kosztach procesu, a więc i kosztach zastępstwa procesowego, samodzielnie decydują czy na gruncie konkretnej sprawy zachodzą owe "szczególne okoliczności" o jakich mowa w powoływanym wyżej przepisie, pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania.

W postanowieniu z dnia 24 października 2013r. sygn. IV CZ 61/13 (LEX nr 1389013) Sąd Najwyższy wskazał, iż hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania "wypadków szczególnie uzasadnionych", pozostawia

sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu.

W ugruntowanym w tym zakresie orzecznictwie Sąd Najwyższy wskazał również, że „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego” (vide postanowienie z 14 stycznia 1974r., II CZ 223/73, LEX nr 7379, postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr 7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307, postanowienie Sądu Najwyższego 17 kwietnia 2013r. V CZ 132/12, LEX nr 1341732).

Ocena czy zaistniały przesłanki do zastosowania instytucji z art. 102 k.p.c. należy do sądu rozpoznającego sprawę i orzeczenie to podlega zmianie w wyniku weryfikacji instancyjnej jedynie w wyjątkowych wypadkach. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w S. w wyroku z dnia 29 października 2015r., sygn. akt: ACa 496/15 „Kwestia zastosowania art. 102 k.p.c. pozostawiona jest orzekającemu sądowi z odwołaniem się do jego kompetencji, bezstronności, doświadczenia i poczucia sprawiedliwości. Ocena w tym zakresie ma charakter dyskrecjonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności i może być podważona przez sąd wyższej instancji w zasadzie jedynie wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa” (Legalis nr 1435257).

W ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie zaistniały szczególnie uzasadnione przypadki uzasadniające zastosowanie art. 102 k.p.c. i odstąpienie od obciążania powoda kosztami procesu.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy zwraca uwagę, że dochodzone roszczenie o zapłatę rekompensaty za utracony deputat węglowy jest roszczeniem, które zagwarantował ustawodawca tylko niektórym kategoriom osób, a powód pozostawał w subiektywnym przekonaniu, że z samego faktu bycia emerytem górniczym taka rekompensata mu się należy. Sąd podkreśla, że powód występował bez profesjonalnego pełnomocnika, zatem nie miał możliwości precyzyjnej analizy przepisów i pełnej oceny zasadności powództwa, zaś sam charakter roszczenia również uzasadnia stwierdzenie, że w sprawie wystąpiły szczególnie uzasadnione przypadki.

Ponadto Sąd Okręgowy wskazuje, że powód na krótko przed wyznaczonym terminem rozprawy otrzymał odpowiedź na pozew (12 lipca 2018r.) i następnie w trakcie rozprawy w dniu 23 lipca 2018r. od razu złożył oświadczenie o cofnięciu pozwu wraz ze zrzeczeniem się roszczenia. Nie sposób zatem przyznać racji pozwanej, iż powód miał wystarczająco dużo czasu na skorzystanie z bezpłatnej pomocy prawnej po zapoznaniu się ze stanowiskiem pozwanej wyrażonym w odpowiedzi na pozew.

W tej sytuacji Sąd I instancji, powołując się na zasady współżycia społecznego, prawidłowo – w oparciu o art. 102 k.p.c. – odstąpił od obciążania powodów kosztami zastępstwa procesowego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy w G. uznał zażalenie pozwanej za bezzasadne i w oparciu o art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł o jego oddaleniu.

(-) SSO Grażyna Łazowska (-) SSO Jolanta Łanowy – Klimek (-) SSR del. Anna Capik-Pater

Sędzia Przewodniczący Sędzia